

Karkkilan potentiaalisten METSO -kohteiden inventoinnit 2020: Granbacka/Kuusimäki ja Haukkamäki

Juha Kinnunen & Timo Metsänen
6.10.2020

LUONTOSELVITYS
Metsänen

Adelenpolku 2 B, 00590 Helsinki | +358 44 54 84 625 | www.metsanen.com

1 JOHDANTO.....	3
2 MENETELMÄT.....	3
3 TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI.....	4
3.1 Granbacka/Kuusimäki, Seterinkulma.....	5
3.2 Haukkamäki.....	6
4 MUUTA.....	7
4.1 Liito-oravapotentiaali.....	7
4.2 Lajihavainnot.....	8
5 LÄHTEET.....	8
6 LIITTEET.....	8

1 JOHDANTO

Tämän METSO-inventoinnin on tilannut Karkkilan kaupungin kaavoituksen toimiala selvityksen kohteena olevien tilojen suojelukokonaisuuksien selvittämiseksi ja mahdollisten maanvaihtoneuvottelujen tueksi.

METSO-ohjelma (eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma) on vapaaehtoiseen suojeluun perustuva metsien monimuotoisuutta turvaava ohjelma. Mikäli tarjottu metsä hyväksytään METSO-kohteeksi, valtio korvaa metsänomistajalle kustannukset, joita puuntuotannon tulonmenetyksistä ja luonnonhoidosta aiheutuu. Myös kunnat ja seurakunnat voivat tarjota kohteitaan METSOon.

Inventoinnin ja raportoinnin teki FM Juha Kinnunen. Ympäristösuunnittelija (AMK) ja luontokartoittaja (eat) Timo Metsänen avusti paikkatiedon ja karttojen luomisessa ja tarkasti raportin.

Tutkimusalueet sijaitsevat Karkkilassa, sen pohjoisosassa Seterinkulmalla sekä Haukkamäellä noin 1,5 kilometriä Karkkilan keskustasta länteen. Seterinkulmalla maanomistajana on Karkkilan kaupunki ja Haukkamäellä metsäyhtiöt UPM / Finsilva sekä kaksi yksityistä maanomistajaa. Tutkimusalueiden pinta-alat ovat: Granbacka/Kuusimäki 82 ha sekä Haukkamäki 154 ha.

Pohja-aineistona olivat käytössä Granbacka/Kuusimäen osalta metsäkuviointin tiedot; Haukkamäen osalta tehtiin ilmakuvan perusteella karkea kuviointi maastotyötä varten. Aikaisempi Tammelinin (2010) inventoinnin raportti oli yhtenä työn pohjamateriaalina. Haukkamäki on todettu Uudenmaan kalliointo- ja kalliokartoituksissa arvokkaaksi kalliialueeksi (Husa & Teeriaho 2004). Tutkimusalueiden kallioperä on vaihtelevaa graniittia ja gneissia, joten merkittävää rehevyysvaikutusta ei näin ollen ollut odotettavissa.

2 MENETELMÄT

Maastotyön tavoitteena oli tarkastaa kattavasti alueen luontoarvoiltaan potentiaaliset metsät. Tarkastettavia kohteita esiselvitettiin metsäkuviotiedoista ja ilmakuvista. Varsinainen maastotyö keskitettiin alueiden vanhoihin ja varttuneisiin metsiin, pienvesien ja muiden vesien läheisyydessä oleviin kohteisiin, lehtoihin, kalliomaastoihin, kosteikkoihin ja topografisesti vaihteleviin tai poikkeaviin ympäristöihin. Valitut alueet kierrettiin kattavasti läpi ja kuvioiden oleellimmat piirteet kirjattiin muistiin nauhurilla. Maastotyöhön käytettiin yhteensä 24 tuntia kolmena eri päivänä (14.9., 18.9. ja 21.9.2020).

Selvitysajankohdasta johtuen alueille ei voitu tehdä varsinaisia eläimistöön liittyviä

lajihavaintojahavaintoja (esim. liito-orava, pesimälinnusto).

Työn pääasiallisena METSO-kriteeriaineistona oli Syrjänen ym. (2016). Erityisesti kiinnitettiin huomiota seuraaviin ohjeessa mainittuihin kriteereihin:

1. Lahopuu: lahot maapuut, pökkelöt, kelot, pystypuut, kolopuut, tuulenkaadot
2. Vanhat lehti- ja havupuut
3. Jalot lehtipuut
4. Palanut puuaines
5. Puuston erirakenteisuus, latvusaukkoisuus
6. Lehtoisuus, kalkkivaikutus, ravinteinen kallioperä
7. Pohjavesivaikutus, lähteisyys ja tiheisyys
8. Soistuneisuus, lettoisuus, luhtaisuus, korpisuus ja rämeisyys
9. Luonnontilainen tai ennallistamiskelpoinen vesitalous

Luokkaan I kelpuutetut kohteet ovat puuston rakennepiirteiltään ja/tai lajistoltaan jo tällä hetkellä monimuotoisuudelle selvästi arvokkaita alueita, ja ne ovat ensisijaisia METSO-ohjelman kohteita. **Luokassa II** ovat muut monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet, joissa on jo monimuotoisuuden kannalta tärkeitä puuston rakennepiirteitä tai monipuolista lajistoa. **Luokassa III** on puuston rakennepiirteiltään suotuisaan suuntaan kehittyviä tai sijainniltaan hyviä kohteita, joita voidaan kehittää aktiivisella luonnonhoidolla tai joiden annetaan kehittyä itsekseen luonnontilaisen kaltaiseksi. Lisäksi luokkiin vaikuttavat muun muassa uhanalainen lajisto, alueellinen kohdentaminen ja metsäpalo sekä -tuhoalueet (Syrjänen ym. 2016).

Lisäksi on käytetty luokkaa 2- (kaksi miinus) pääsääntöisesti niiden kuvioiden kohdalla, joissa on lahopuuta vähemmän kuin ohjeessa (Syrjänen ym. 2016) mainittu minimimäärä 5 kuutiometriä hehtaarilla. Nämä kuviot ovat kuitenkin muuten puuston rakenteeltaan ja muilta ominaisuuksiltaan Metso-kelpoisia.

3 TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI

Tulosten käsittelyssä ja liitekartalla esitellään kaikki ne tutkimusalueiden kuviot, joilla on merkitystä Metso-suojelua ajatellen.

Arvoa nostavana tekijöinä on monen kuvion kohdalla se, että se sijaitsee lähellä lampea tai järveä, sekä se, että kuviolla on monimuotoisuudelle merkittäviä jyrkäniteitä. Jyrkäniteen arvo on suurempi, mikäli sen suojaava ja varjostava puusto on jäljellä. Tällöin potentiaali jyrkäniteillä esiintyville sanikkaisille, sammalille, putkilokasveille ja jäkälille kasvaa tasaisemman mikroilmaston vuoksi.

3.1 Granbacka/Kuusimäki, Seterinkulma

Kuvio 1: Metso 2-. Aikoinaan harvennettua 90-100-vuotiasta kuusivaltaista metsää, jossa sekapuustona koivu ja mänty. Monimuotoinen lehtipuusto (haapa, pihlaja, raita). Maapuustoa 3m³/ha. Vanhoja koivuja ja pihlajia (jäkäläpotentiaali). Osin järeven rantapuusto. Kuvio rajoittuu rannan rinteessä pohjoispuolella (tutkimusalueen ulkopuolella) luonnontilaiseen nuoreen lehtimetsäkuvioon (kuvio 10), joka on Metso3-kelpoinen.

Kuvio 2: Metso 2-. Noin 80-vuotiasta kuusivaltaista metsää, jota aikoinaan harvennettu. Myös terva- ja harmaaleppä, raita, haapa. Maapuustoa 1-2m³. Rehevä puronotko, jossa puroa on oikaistu aikoinaan.

Kuvio 3: Metso 2. Noin 100-vuotiasta kuusikkoa, jossa myös, mänty, koivu, raita, pihlaja, leppä. Maapuustoa 3-4m³/ha. Melko rehevä. Tuulenkaatoja haettu. Eirakenteisuutta ja latvusaukkoisuutta on. Osin järven rantapuusto.

Kuvio 4: Metso 2-. Noin 70-vuotiasta kuusikkoa, jossa myös koivu ja leppä. Nuorta lehtipuustoa melko runsaasti. Kosteapohjainen. Osin lammen reunapuusto.

Kuvio 5: Metso 2-. Noin 100-vuotiasta kuusikkoa, sekapuustona myös mänty. Maapuustoa 2-3m³/ha. Lammen rantapuusto.

Kuvio 6: Metso 2-. Noin 90-100-vuotiasta kuusikkoa, jota harvennettu aikoinaan. Maapuustoa 2m³/ha.

Kuvio 7: Metso 2-. Noin 70-vuotiasta entistä peltoa: kuusi, mänty, koivu, myös haapa, raita, leppä. Pellot ovat luonnontilaistumassa ja ovat mukavasti sekapuustoisia. Maapuustoa 2m³/ha, paikoitellen enemmän (noin 4m³/ha). Osin Ruuhilammin rantapuusto.

Kuvio 8: Metso 2-. Melko nuorta ja tiheää (myös mänty, haapa, koivu), mutta luonnontilaistuvaa korpi- ja rinnemetsää, joka yhdistyy hiljattain harvennettuun metsään lounaispuolella. Maapuustoa 4m³/ha, ohutta. 5m korkea hyvä puusuojainen ja varjoisa jyrkänne, jonka ekspositio koilliseen. Osin lammen reunapuusto.

Kuvio 9: Metso 2. Noin 110-vuotiasta kuusikkoa, myös mänty ja koivu. Kosteapohjainen. Maapuustoa 2-3m³/ha. Eirakenteisuutta ja latvusaukkoisuutta. Lammen rantapuusto. Yhdessä kuvion 3 kanssa tämän tutkimusosa-alueen parasta osaa.

3.2 Haukkamäki

Kuvio 10: Metso 2. Jo luonnonsuojelualueeksi muodostettu (Finsilva) kallioinen luonnontilaistuva kuvio.

Kuvio 11: Metso 2-. Vanhaa kallioista kuusikkoa, myös raita, koivu, pihlaja mänty. Maapuustoa 1-3m³/ha. Erirakenteisuutta ja latvusaukkoisuutta. Paikoin harvennettu aikoinaan. Melko rehevää. Lammen rantapuusto.

Kuvio 12: Metso 2-. Noin 60-70-vuotiasta harventamatonta kuusikkoa. Myös haapaa. Maapuustoa 2-4m³/ha. Erirakenteisuutta. Pieniä jyrkäniteitä. Leimikko.

Kuvio 13: Metso 2. Jyrkäniteenalainen vanha osin luonnonsuojelualueeksi muodostettu (Finsilva) kuusikko. Lahopuustoa 4m³/ha. Jyrkänne suojainen ja hyvä, ekspositio länteen.

Kuvio 14: Metso 2. Luonnontilaistuva jo luonnonsuojelualueeksi muodostettu (Finsilva) kalliomännikkö, seassa haapa, koivu, kataja, pihlaja, kuusi. Lahopuuta 2-3m³/ha.

Kuvio 15: Metso 2-. Kalliomännikköä, melko luonnontilaista. Aikaisemman harvennuksen jälkiä näkyvissä. Lahopuustoa 3-5m³/ha. Erirakenteisuutta. Kuolleita pystypuita (koivu, mänty).

Kuvio 16: Metso 2-. 70-80-vuotiasta kuusi-mäntysekametsää, myös koivu, kataja, pihlaja. Maapuustoa 4m³/ha. Erirakenteisuutta, latvusaukkoisuutta, eri-ikäisyyttä.

Kuvio 17: Metso 1. Luonnontilaista vanhaa kuusikkoa, jossa seassa myös lehtipuustoa. Maapuuta runsaasti (yli 10m³/ha), jopa rydöiksi asti. Kuvio on pieni, mutta hyvä: potentiaali kääville, jäkälille ja sammalille.

Kuvio 18: Metso 2-. Vanhaa luonnontilaistuvaa kuusikkoa. Maapuustoa kuitenkin melko vähän (3-4m³/ha), mikä viittaa aikaisempaan harvennukseen.

Kuvio 19: Metso 2-. Luonnontilaistuvaa kuusikkoa. Maapuustoa 2-3m³/ha.

Kuvio 20: Metso 2-. Pieni palanen luonnontilaistuvaa kuusikkoa, sekapuustona myös lehtipuustoa. Maapuustoa vähän, 2m³/ha.

Kuvio 21: Metso 2-. Luonnontilaistuvaa kuusikkoa, jossa sekapuustona myös runsaslajinen lehtipuusto. Maapuustoa 2m³/ha.

Kuvio 22: Metso 2-. Luonnontilaistuvaa noin 70-vuotiasta kuusikkoa, jossa

sekapuustona myös runsaslajinen lehtipuusto. Eirakenteisuutta.

Kuvio 23: Metso 2-. Noin 60-70-vuotiasta kuusikkoa, sekapuustona raita, vaahtera, pihlaja, koivu, mänty, haapa. Melko tiheä, luonnontilaistumassa. Osin lammen rantapuusto.

Kuvio 24: Metso 2-. Kuin kuvio 23. Osittain harvennettu hiljattain. Maapuustoa 3-4m³/ha. Eirakenteisuutta, latvusaukkoisuutta. Hyvät jyrkänteet lounaaseen. Osin lammen rantapuusto.

Kuvio 25: Metso 2-. Luonnontilainen kalliomäki. Valtapuustona mänty, myös kuusi, kataja, lehtipuustoa: koivu, pihlaja, tammi, haapa. Maapuustoa 2-3m³/ha. Eirakenteisuutta.

Kuvio 26: Metso 2-. Noin 70-80-vuotiasta kuusikkoa, seassa koivu, pihlaja, mänty, kataja. Lahopuustoa 5m³/ha. Myös kuolleita pystypuita (kuusi, mänty).

Kuvio 27: Metso 2-. Kuin kuvio 26.

Kuvio 28: Metso 2-. 80-90-vuotiasta kuusikkoa, sekapuuna koivu, mänty. Maapuustoa 5-6m³/ha (tuoreita tuulenkaatoja). Viereisillä kuvioilla tehtyjen hakkuiden vuoksi kuvion puilla on suuri vaara kaatua maapuiksi (tai järveen) ennen aikojaan. Järven rantapuusto.

Kuvio 29: Metso 2-. Noin 70-vuotiasta kuusikkoa pieni kuvio. Haapa, kapealti nuorta luonnontilaista lehtipuustoakin.

Kuvio 30: Metso 2. Hienot jyrkänteet (ekspositio länteen), jotka yli 10m korkuisia (metsälakikohde). Suojaavat isot kuuset. Maapuustoa 3m³/ha. Torrakoita. Vanhoja kantoja. Järven rantapuusto.

4 MUUTA

4.1 Liito-oravapotentiali

Työn yhteydessä kirjattiin muistiin joitakin liito-oravalle (*Pteromys volans*) soveltuvia potentiaalisia elinpiirejä. Koordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa.

Granbacka/Kuusimäki

1. 6722384:336913

2. 6722237:336420

Haukkamäki

3. 6713628:345347

4. 6714039:345070

5. 6714340:344327

6. 6714451:344409

4.2 Lajihavainnot

Työn yhteydessä tehtiin pari hajahavaintoa huomiota edellyttävistä eliölajeista.

Buxbaumia viridis, lahojaviosammal, luontodirektiivin laji (liite II), äärimmäisen uhanalainen (CR), 6713816:345701, protoneema, conf. Bernd Haynold

Lutra lutra, saukko, luontodirektiivin laji (liite IV), 6714036:344575, jätökset

5 LÄHTEET

Husa, J. & Teeriaho, J. 2004: Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 350. Suomen ympäristökeskus.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen: METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. Ympäristöministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö.

Tammelin, H. 2010: Keskustaajaman ja kaakkoisosan osayleiskaava. Luontoselvitys 4/09. Täydennetty 5/10. - Osoitteessa https://www.karkkila.fi/Liitetiedostot/Kaavoitus/Yleiskaava/Keskustaajaman%20ja%20kaakkoisosan%20osayleiskaava%20Luontoselvitys%204_2009_%20t%C3%A4ydennetty%205_2010.pdf . 30 s.

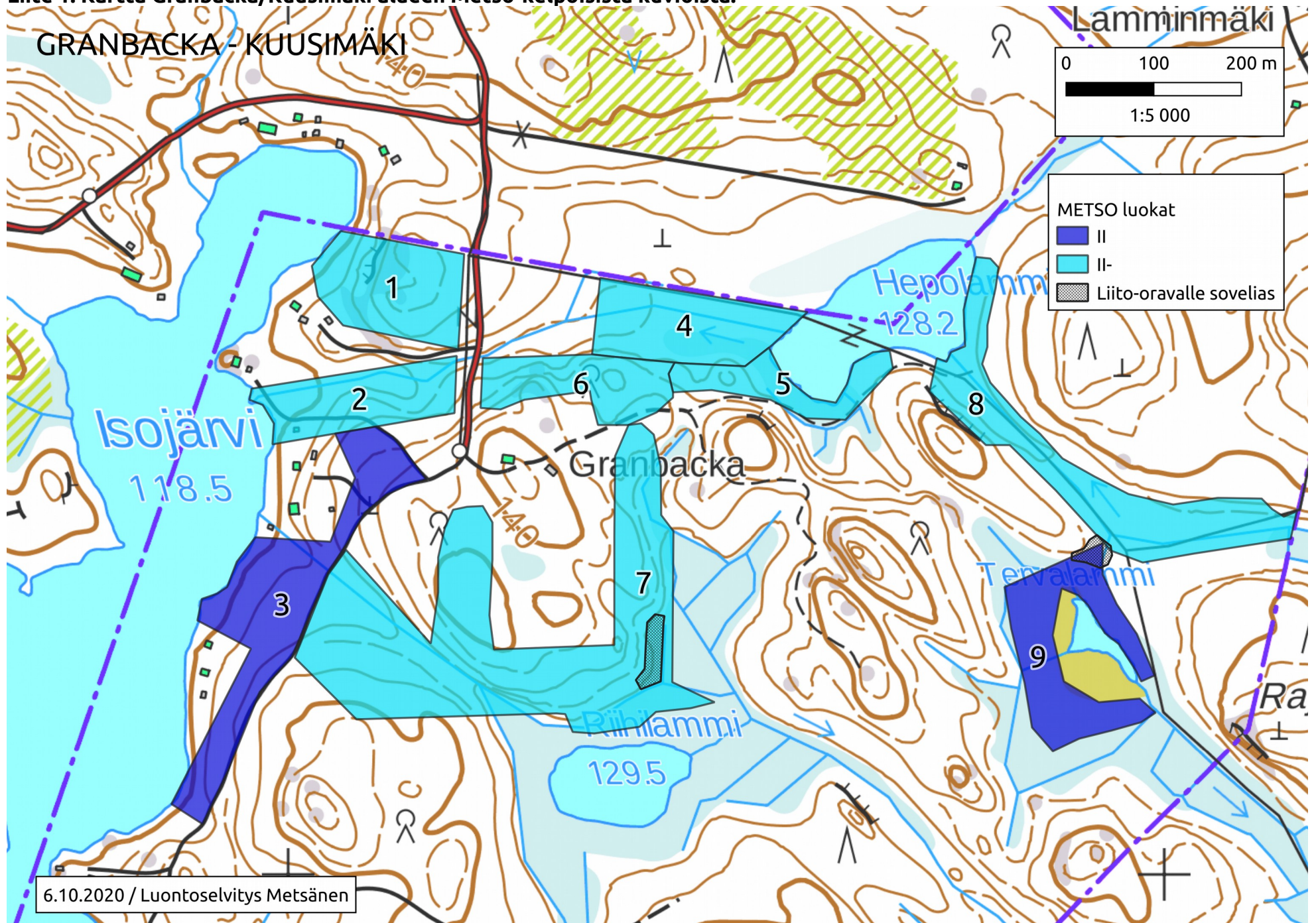
6 LIITTEET

Liite 1. Kartta Granbacka/Kuusimäki alueen Metso-kelpoisista kuvioista.

Liite 2. Kartta Haukkamäen alueen Metso-kelpoisista kuvioista.

Liite 3. Sähköinen paikkatietoaineisto.

Liite 1. Kartta Granbacka/Kuusimäki alueen Metso-kelpoisista kuvioista.

Liite 2. Kartta Haukkamäen alueen Metso-kelpoisista kuvioista.

